

ES ZAĻĀ KURSA PĀRVĒRŠANA VIETĒJOS PASĀKUMOS

Eiropas vietējo un reģionālo pašvaldību līderu deklarācija

Mēs, Eiropas vietējo un reģionālo pašvaldību līderi, atkārtoti apstiprinām savu apņemšanos sasniegt Eiropas zaļā kursa mērķus savās teritorijās, veicinot mūsu iedzīvotāju, uzņēmumu un vietējo kopienu vislabāko iespējamo līdzdalību.

I daļa: preambula

Mēs atzīstam, ka situācija pasaulē ir kritiska un pastāv neatliekamas problēmas, ar kurām Eiropa pašlaik saskaras, un tajā pašā laikā nestabili ģeopolitiskie apstākļi apdraud centienus rast risinājumus trīskāršajai planētas krīzei¹. Tāpēc Eiropas zaļais kurss ir pārveidojošs redzējums par Eiropas ilgtspējīgu nākotni, un tas ir jāaizsargā un jāpilnveido.

Tā kā ES sāk jaunu posmu pēc 2024. gada vēlēšanām, kad būs jāīsteno zaļais kurss, daudz lielāka uzmanība būtu jāpievērš tādas rīcībpolitikas formulēšanai, kura ļauj ieviest pasākumus, ko nenāksies nožēlot, un paātrina vietējo risinājumu īstenošanu gan klimata pārmaiņu mazināšanas, gan pielāgošanās jomā. Šāda rīcībpolitika radīs reālu pievienoto vērtību mūsu uzņēmumiem un mūsu kopienām un vienlaikus paātrinās pāreju uz klimatneitralitāti.

Vietējām un reģionālajām pašvaldībām ir būtiska nozīme Eiropas zaļā kursa īstenošanā. Ņemot vērā mūsu tuvumu iedzīvotājiem un uzņēmumiem, esam vislabākajā situācijā, lai vietējās ieinteresētās personas un kopienas iesaistītu, radot nepieciešamos apstākļus un atbalstu vietējām iniciatīvām, kas varētu rasties, lai nodrošinātu, ka Eiropas zaļais kurss pārtop jēgpilnās, efektīvās un taustāmās darbībās visu cilvēku labā.

Lai izpildītu savu apņemšanos, mums nepieciešami attiecīgi apstākļi. Tā kā mēs koncentrējamies uz tādu stratēģiju izstrādi, kas palīdz iedzīvotājiem, ieinteresētajām personām un uzņēmumiem iesaistīties, mūsu spēja mobilizēt un īstenot būtu vairāk jāintegrē Eiropas zaļajā kursā, savukārt Eiropas tiesiskā un atbalstošā satvara izstrādē būtu jāņem vērā mūsu vajadzības, pastāvošie šķēršļi un iespējas.

¹ [What is the Triple Planetary Crisis? \(Kas ir trīskāršā planētas krīze?\) | UNFCCC.](#)

Mēs, Eiropas vietējo un reģionālo pašvaldību līderi,

- atkārtoti apstiprinām savu apņemšanos darboties kā galvenajiem Eiropas Savienības un dalībvalstu sabiedrotajiem, īstenojot **vērienīgas un pārveidojošas darbības**, kuru mērķis ir īstenot Eiropas zaļo kursu vietējā līmenī;
- atkārtoti paužam vēlmi attīstīt **spēcīgākas spējas un prasmes** zaļā kursa projektu īstenošanai, šajā nolūkā veicinot inovāciju, sadarbību un iedzīvotāju līdzdalību mūsu dažādajās publiskās politikas jomās un ne tikai;
- uzsveram, ka iedzīvotāju, ieinteresēto personu un uzņēmumu aktīvas iesaistes nolūkā vietējās un reģionālās pašvaldības ierosina daudzus **pielāgotus konkrētus pasākumus un mērķus**. Tomēr mēs uzsveram, ka ir jāplāno **labāka daudzlīmeņu pārvaldības integrācija un tieša piekļuve finansējumam**;
- atzinīgi vērtējam vietējām un reģionālajām pašvaldībām paredzētu **ES atbalsta instrumentu skaita palielināšanos**² dažādās Eiropas zaļā kursa politikas jomās. Tomēr mēs **brīdinām**: tas, ka ir vairāk šādu instrumentu, nebūt nenozīmē, ka izmērāmā ietekme arī tāpat palielināsies³.

II daļa: ieteikumi

Šajā kontekstā mēs, Eiropas vietējo un reģionālo pašvaldību līderi,

1. aicinām likumdevējus un dalībvalstis pārskatīt **dauzlīmeņu pārvaldības** procesus, lai tie būtu efektīvi un tādi, kas nodrošina pilnīgu atzīšanu, pamanāmību un atbalstu, tādējādi paātrinot un izvēršot vietējo un reģionālo dalībnieku ierosināto rīcību, un kas vienlaikus ņem vērā mūsu atšķirīgos apstākļus un resursus klimatneitralitātes un noturības īstenošanai;
2. aicinām likumdevējus un dalībvalstis ieviest uzlabojumus enerģētikas savienības pārvaldībā, izstrādājot saskaņotu uzraudzības sistēmu, lai varētu **integrēt vietējo un reģionālo pašvaldību centienus un pienesumu**, izmantojot uzraudzības sistēmas, kuras ir saskaņotas ar nacionālajiem enerģētikas un klimata plāniem un kurās ņemtas vērā valstu īpatnības;
3. mudinām Eiropas Komisiju un dalībvalstis nodrošināt vietējām un reģionālajām pašvaldībām un to ieinteresētajām personām piemērotas **prasmju un spēju veidošanas atbalsta platformas**, lai atvieglotu zaļā kursa īstenošanu un tā uzraudzību;

² Tostarp tādas iniciatīvas kā Pilsētas mēru pakts klimata un enerģētikas jomā, Zaļo pilsētu vienošanās, Apritīgo pilsētu un reģionu iniciatīva, Intelektisku pilsētu izaicinājums un citas iniciatīvas.

³ [The impact of EU climate and energy initiatives on cities' climate transition](#) (ES klimata un enerģētikas jomas iniciatīvu ietekme uz pilsētu klimatisko pārkaršanos), RK, Eiropas Savienība, 2023.

4. aicinām Eiropas Komisiju nodrošināt mums **elastīgākus un iekļaujošākus atbalsta instrumentus**⁴, kuri mums ļautu padziļināti risināt mūsu unikālās problēmas, izmantojot iespējas, ko sniedz mūsu vietējie un reģionālie apstākļi, un vienlaikus uzlabot atbalsta instrumentu un finansēšanas plūsmu (piemēram, kohēzijas līdzekļu, Atvēršanas fonda, Taisnīgas pārkārtošanās fonda, Sociālā klimata fonda u. c.) pieejamību un iekļautību plašākai vietējo un reģionālo pašvaldību grupai;
5. aicinām veidot spēcīgāku **sinerģiju starp ES atbalsta instrumentiem**⁵ un **dalībvalstu iniciatīvām, plānošanas procesiem un pasākumiem**, lai uzlabotu savstarpējo stiprināšanu un iekļautību un piedāvātu tehnisko un finansiālo atbalstu, kas vietējām un reģionālajām pašvaldībām vajadzīgs Eiropas zaļā kursa īstenošanai uz vietas;
6. mudinām rūpēties par to, ka galvenā uzmanība tiek pievērsta **sinerģijai starp pašreizējo ES finansējumu un atbalsta instrumentiem**⁶, lai panāktu lielāku ietekmi un pārvarētu neproduktīvu politikas fragmentāciju, dublēšanos un nevajadzīgu administratīvo slogu;
7. aicinām likumdevējus **piešķirt papildu ES finansiālo atbalstu**, kas **tieši jānovirza** zaļā kursa īstenošanai vietējā un reģionālajā līmenī, lai nodrošinātu, ka politiskās saistības var izpildīt, izveidojot stabilus īstenošanas kanālus;
8. mudinām vairāk **saskaņot un integrēt ES reģionālās politikas un kohēzijas politikas līdzekļus**, zaļā kursa mērķus un atbalsta instrumentus⁷, kas paredzēti vietējām un reģionālajām pašvaldībām;
9. iesakām ieviest vairāk **darbības rezultātiem piesaistītu finansējumu**, kas ietver mehānismus, kuri atalgo vietējās pašvaldības, pamatojoties uz vides, sociālo un tīras ekonomikas mērķu sasniegšanu, ņemot vērā katras ES dalībvalsts īpatnības;
10. ierosinām pastiprināt Eiropas Komisijas un Reģionu komitejas sadarbību, izmantojot **darba grupu “Zaļais kurss vietējā līmenī”**, kas būtu centrālā struktūra sadarbībai ar vietējām un reģionālajām pašvaldībām, koordinētu darbu starp ES atbalsta instrumentiem un sniegtu norādījumus par ES zaļā kursa politikas saskaņošanu ar vietējām un reģionālajām spējām un vajadzībām.

4 Tostarp tādas iniciatīvas kā Pilsētas mēru pakts klimata un enerģētikas jomā, Zaļo pilsētu vienošanās, Apritīgo pilsētu un reģionu iniciatīva, Intelektisku pilsētu izaicinājums un citas iniciatīvas.

5 Sk. iepriekš.

6 Sk. iepriekš.

7 Sk. iepriekš.

III daļa: secinājumi

Eiropas zaļā kursa sekmīgas īstenošanas nolūkā ir ļoti svarīgi, lai vietējās un reģionālās pašvaldības kļūtu par galvenajām pārmaiņu virzītājām.

Uzlabojot mūsu spējas, sniedzot mērķorientētu finansiālu atbalstu, likvidējot politikas fragmentāciju un veidojot strukturālus dialogus, ES var atrast potenciālu, ko sniedz vietējās un reģionālās iniciatīvas, kuras atbilstīgi vietējiem un reģionālajiem apstākļiem veicina ilgtspējīgu pārveidi. Tādējādi varēs izmantot iedzīvotāju un uzņēmumu uzticēšanos vietējām un reģionālajām pašvaldībām, vienlaikus nodrošinot pastāvīgu koordināciju un saskaņošanu un pārvēršot Eiropas zaļo kursu no ieceres realitātē.